

KJAK

Pensjónsnýskipanin lønar spekulatiÓN og ger mismun á føroyingum

Óluva í Gong, forkvinna

Vegna Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar

Pensjónsnýskipanin, ið hevur verið ávegis í longri tíð, er nú samtykt við aðru viðgerð. Sum ætlanirnar í nýskipanini eru lagdar fram av avvarandi landstýriskvinnum, er

hetta eitt frambrot fyri føroyska fólkapensjónistin. Hetta er tó ein sannleiki, við stórum avmarkingum. Verandi pensjónsskipan er, av sonnum sett soleiðis saman, at hon lønar spekulatiÓN og ger stóran mismun á føroyingum.

Trý sløg av pensjónsútgjaldum eru at velja ímillum, tá borgari ígjøgnum sítt virkna arbeidslív sparir upp til pensjón. Hesi sløgini eru lívrenta, ratupensjón og kapitalpensjón. Lívrentan verður útgoldin til pensjónistin mánaðarlíga, so leingi hesin er á lívi. Ratupensjónin verður goldin út mánaðarlíga í 10 ár. Kapitalpensjónin verður útgoldin í einum, tá pensjónsaldur verður náddur. At spara upp til egna eftirløn, átti at betrað um tilveruna hjá pensjónistum.

Taka vit kapitalpensjónina, er støðan tann, at hendan uppsparing søguliga hevur givið uppspararanum stóran skattafrýmum. At spara upp við kapitalpensjón hevur tí havt stóran dām av spekulatiÓN við sær. Samstundis hevur tað, frá samfelagsins síðu, verið illa dāmt,

at spart hevur verið upp uppá á hendan hátt, tí kapitalpensjónin í roynd og veru kann verða brúkt í somu løtu, sum hon verður útgoldin. Tá er einki eftir at liva fyri, sum pensjónistur.

Frá samfelagsins síðu, verður betri dāmt, at borgarin sparir upp til pensjón, sum verður útgoldin, so leingi borgarin er pensjónistur. Hetta er ein av orsökunum til, at pensjónsnýskipanin, sum júst er samtykt við aðru viðgerð, nøyðir borgaran at spara upp soleiðis, at í minsta lagi 85% av framdari uppsparingini, verður goldin út sum varandi veiting.

Fleiri fakfeløg, millum annað Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, hava sæð tað skilagóða í hesum fyri langari tíð síðani – langt áðrenn tosað varð um pensjónsnýskipan. Felagið valdi á sinni, at limir felagsins skuldu hava alla sína pensjónsuppsparing rindaða út sum eina lívrentu. Orsøkin var tann einfalda og skilagóða, at pensjónsútgjalðið, sum limirnir sjálvir hava spart upp, skuldi verða iskoyti til

alla pensjónstilveruna, og ikki bert eitt eingangsútgjald at dusa sær við, tann dagin pensjónsaldurin verður náddur.

Nú pensjónsnýskipanin er samtykt við aðru viðgerð og tí eftir øllum at døma, verður samtykt við triðju viðgerð í sama líki, verða allir hesir skynsomu borgarar, ið hava spart upp við góðum treysti í eina lívrentu, veruliga fyri ógvusligum og ólukkuligum vanbýti.

Orsøkin er einføld. Egin uppspard pensjón hevur ávirkan á, í hvønn mun borgarin fær fólkapensjón. Fyri at geva teimum, sum við spekulatiÓN fyri eygað og fyri at spara skatt, eitt herðaklapp, hevur hendan spekulativa pensjónin als onga ávirkan á fólkapensjónsútgjalðið hjá hesum borgarum. Kapitalpensjón verður ikki tald við í tað inntøkugrundarlag, sum ger, at tann, ið hevur spart nógv upp í egnari pensjón fær lægri fólkapensjón. Hesir kapitalpensjónsupparar verða í roynd og veru løntir fyri at hava lopið um garðin, har hann er lægstur.

Hinvegin verða tey, sum við sonnum samfelagssinni, hava spart upp við skilagóðu lívrentuni revsaði. Lívrentan verður fullkomuliga tikin við í tað upphædd, sum ger av, hvørt fólkapensjónin verður lækkað ella ikki. Við øðrum orðum førir skynsama uppsparingin í lívrentu við sær eina munandi lægri fólkapensjón til hesar borgarar, sammett við spekulativu borgararnar, ið hava spart upp í kapitalpensjón.

Samanumtikið tekur samgongan tí undir við hesum ógvusliga órætti og staðfestir við fullum meiriluta, at tað loysir seg ikki at hava samfelagssinni. Hetta er syrgiligt og ein hóttan móti framtíðar fólkaræðinum. Hetta má broytast. Samgongan má endurskoða mótrokningarháttin, soleiðis at tey, sum hava spart upp við lívrentu ikki verða revsaði á henda órímliga hátt.

Tórshavn 20.04.2018

Tryggingin hjá Føroya Arbeidðarafelag – Rán á alljósum degi

Rune Nolsøe

Innlegg mítt tann 20 des. í Portal.fo og í Sosialinum eftir nýggjár bleiv ikki svarað soleiðis sum eg hevði væntað.

Tað er tryggingin hjá Føroya Arbeidðarafelag (FA) av arbeidfsólki sum eg vildi hava avklárað tí eg eri sera kritiskur til tess.

Fyrst so er tað tryggingarprísurin sum arbeidðarar í Føroyum skulu gjalda samanborið við arbeidfsfelagar í Danmark. Í báum førum er tað tryggingarfelagið ALKA sum er útbjóðari.

Harnæst so kalli eg hesa tryggingina fyri eitt rán. Tað vil eg so undirbyggja.

Hvat kostar tryggingin í Føroyum ?

Hevur tú 40 tíma arbeidsviku til

minstuløn kr. 125,69 so er árgsjaldi fyri at verða tryggjaður kr. 3.921,-

Her skal so innroknað skattur sum er settur til 33% og sum gevur ein bruttokostnað uppá kr. 5.215,-. Hettar er tað sum tryggingin kostar fyri tann einkulta limin.

Er tímalønin kr. 150,- sum fleiri virkir í dag gjalda so er bruttokostnaðurin fyri tryggingina (íroknað skatt) kr. 6.224,- árliga.

Íðin arbeidfsfólk sum forvinna eitt ár kr. 400.000,- skulu gjalda tilsvarendi meira (íroknað skatt) kr. 7.980,-.

Og tað er hvørt ár tú skal av við hesa upphædd.

Hvat gjalda danskir arbeidðarar sum eru limir í bróðirfelagnum 3F ?

Mánaðargjalðið í Danmark (DK) er kr. 40,- og gevur eitt árgsjald uppá

kr. 480,-

Íroknað skatt uppá 33% so gevur tað ein bruttokostnað uppá kr. 638,- pr. ár.

Danskir arbeidðarar gjalda tað sama óansæð hvat ársinntøkan er.

Tað vil siga at tryggingarkostnaðurin fyri ein arbeidðara í Føroyum er í minsta lagi kr. 4.577,- meira enn í DK. Ella fyri eina inntøku í Føroyum uppá kr. 400.000,- so er tryggingin kr. 7.342,- dýrari enn í DK.

Eg meini tí at FA hevur skyldu til at leggja fram hvat tað er fyri ein avtala sum tey hava spent arbeidfsfólk fyri. Hettar er ikki eitt innanfelagsmál. Tí tey sum verða trekt fyri gjaldið eru uttanfelagsfólk líkasum felagsfólk.

Rán, hægst á degi

FA rænir arbeidðarar í Føroyum.

Tryggingargjalðið til FA er obl-

igatoriskt. Ella tvungið. Tú verður ikki spurdur um tú er limur í felagnum ella um tú hevur áhuga í hesi trygging. Tað verður bara trekt av hjá arbeidfsgevara og flutt yvir til FA. Liðugt við tí. Hettar er nakað undarligt nakað. Og hettar er líkaso mistonkiligt sum tað er undarligt.

Vit hava eitt rættarsamfelag við privatum ognarrætti. Ongin kann leggja hond á tína ogn uttan við eini ekspropiatiÓN ella við eini dómarakenning. Og tá skal tú hava eitt rímuligt varskóð og møguliga at gerða innsigilsí. Og tú hevur eina rímuligt kærufreist.

Men her kann FA uttan samtykki fara inn og taka ogn tína. Uttan at spyrja. Uttan at hava góðkenning. Uttan at tú er limur og hevur bundið teg til nakað sum helst. Og tú sum verður rændur ánar ikki hvat pengarnir fara til.

Hettar er rein bananrepublikk. Hettar hevur onki við eitt rættarsamfelag at gerða.

Donsku fakfeløgini halda seg til rættarskipanina. Bæði 3F og Det Faglige Hus hava tryggingina sum eitt gott tilboð til limir sínar. Og tú skal sum limur sjálvur biðja um at limast inn og sjálvur syrgja fyri at yvirhalda treytirnar, sosum at gjalda hvønn mánaða. Hettar eru góð tilboð sum seta virðing av arbeidfsólki í hásæti. Føroya Arbeidðarafelag er so langt frá hesum at tað er ræðandi. Hettar er tað ein kallar rán og góðum føroyskum og tað hendur hægst á degi.